

ЛИТЕРАТУРНО-КРИТИЧЕН И НАУЧЕН ЛИСТ НА ВАРНАНСКАТА СРЪДНОШКОЛСКА МЛАДЕЖ

Разрешенъ
отъ Мин. Нар. Просвѣщение
съ заповѣдь № 30,320 отъ
12 октомври 1931 г.

Издание ученици

СЪДЪРЖАНИЕ

Абонам. 30 лв. — Брой 2 лв.
За странство 50 лв.
Статии и писма — Б. Бяновъ
Мария Луиза 4.
Всички суми — Ал. Давидовъ
ул. „Котелъ“ № 7.

Българи, помнете Ньойи!

Преди 13 години

Преди 13 години въ Ньойи, пред-
градията на Парижъ, бѣ подписанъ
едичъ безчовѣченъ договоръ, който
причини толкова нещастия на на-
шия народъ, отдавна доказалъ съ-
дѣлнѣ си, че е достѣенъ за една
п-добра участъ. Откъсвайки частъ
съ жизнено значение за нашия на-
ционаленъ и стопански вѣзходъ, на-
лагайки ни тежки репарации, по-
бедителитѣ искаха да ни заробѣятъ
економически, а следъ това поли-
тически.

Откъсвайки части най-производ-
но отъ живото българско тѣло; от-
нѣха ни естествени извори на Бѣ-
ло море, отнѣха ни Добруджа, жит-
ницата и люлката на българската
Държава; Македония встана отъ
плъха подъ сръбския ботушъ и да
оплаква своите дни.

Тръб а ли да стоимъ безучастни?
Тръбѣ ли съ съ кѣйствие да ѝ

даме мжкитѣ на нашитѣ поробѣни
братя? — Не! Ние трѣбва да се
боримъ съ всички сили противъ Вер-
сайлъ, Пьойи, Трианонъ, Сенъ Жер-
менъ имена единствени въ исто-
рията по своята несправедливостъ
и жестокостъ.

27 ноември е денътъ, въ който
ще трѣбва да покажемъ на свѣта,
че не можемъ по вече да поносимъ
тяжеститѣ на „мирния“ договоръ
и че не можемъ да платимъ ни-
какви репарации и контрибуции.

Въ това нека въскъ, който обича
своего Отечество, въскъ който ми-
люе за България и за нейното бла-
го, да издигне високо своя гласъ
на протестъ и въ едно съ всички
истински българи да извика:

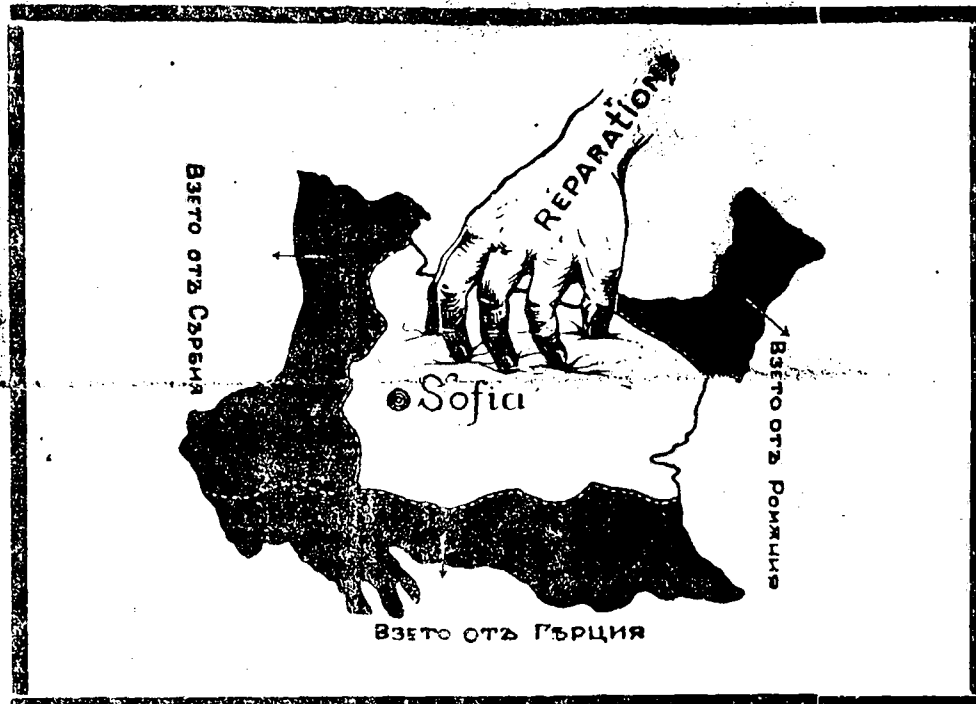
Долу Ньойския договоръ!

Долу чудовищнитѣ репарации!

Да живѣе България!

„Виделина“

Наследството на Ньойи.

днешното положение е тоя насил-
нически договоръ, който олицетво-
рѣва безсрамieto на XX вѣкъ, мис-
литѣ и дѣлата на „просвѣтна“ и
„културна“ Европа.

Не е достатъчно обаче, да се съ-
бираме веднажъ въ годината само
на протестно събирание, да извикаме
„Долу репарациитѣ“, „Долу Ньойи“
и разотивайки си, да мислимъ, че тѣ
сж вече премахнати. Не, и хиляди
пжти не! Всички българи трѣбва
дѣлбоко да се проникнемъ отъ ми-
сѣльта, че е належащо унищоже-
нието на Ньойския договоръ и то-
ва да говоримъ нескрито всѣкога
и всѣкъде. Искахме ревизия — та-
кава не бѣ направена. Сега се бо-
римъ за пълното унищожение на
договора. И тая борба ще продъл-
жи, докато подлиятъ съседъ под-
лага на нечувани жестокости наши-
тѣ събрата, докато шумътъ на Вар-
даръ, скласилитѣ ниви на Добруд-
жа, тихитѣ вълни на Бѣло море и
нѣжната симфония на Марица, тѣж-
но припѣватъ на канския писъкъ на
брата робъ, сливатъ се съ систене-
то на куршума и ударитѣ на же-
лѣзния бичъ и носятъ страданията
и болкитѣ на изтерзания македо-
нецъ, добруджанецъ и тракиецъ.

Тая година по една щастлива слу-
чайностъ и сръдношколската мла-
дежъ ще има възможностъ да участ-
вува въ акцията. И азъ отправямъ
именно къмъ бъдещата млада Бѣл-
гария, закърмена съ заветитѣ на
своитѣ бащи и въпитана
въ любовъ къмъ Родината, моя дру-
гарски повикъ:

Съученици и съученички! Помнете
денътъ 27 ноември 1919 г.! Пом-
нете датата, на която България бѣ
разпната на мъченически кръстъ!

Помнете добре нейната Голгота! Отъ
тогава до днесъ нашата малка Бѣл-
гария се кпжи въ кървитѣ на сво-
итѣ 2 милиона българи, които по
най-безчовѣченъ начинъ биватъ из-
бивани тамъ задъ теленитѣ мрежи.
Марица, Брѣгалница, Вардаръ и Ду-
навъ не преставатъ да текатъ окър-
вавени.

Обаче знайте добре, млади бѣл-
гари и бѣлгарки, че неправдата не
е вѣчна, а вѣчностъ е справедли-
востъта. Ние искаме да туримъ край
на една очевидна неправда, за да
възтържествува правдата. Ние ис-
каме поне тая година веднажъ за
винаги да се отървемъ отъ не-
справедливитѣ задѣлжения. Ние
искаме да скжсаме съ това минало.
Насъ ни очаква бъдещето, което съ
собствени сили ще си изградимъ.

Нашитѣ искрени и сърдечни про-
тестни викове, пълни съ жажда по
свободна, цѣлокупна и велика Бѣл-
гария да проехтятъ отъ Бѣло море
до Дунавъ и отъ Тимокъ до Черно-
море, да се слѣятъ съ стенанията и
воплитѣ на братята страдалци и да
пробудятъ заспалата съвестъ на
Европа.

Ето защо азъ ви приканвамъ, мла-
ди българи и бѣлгарки, да вземете
живо участие въ траурния денъ за
България — 27 ноември, и съ чиста
съвестъ и дългъ, да изпълните
своя дългъ къмъ Отечеството
и издигнете гласъ на протестъ про-
тивъ безчовѣчния Ньойски дого-
воръ.

Всички на протестъ срещу неп-
дѣтъ, за тържеството на сол-
ността между членовѣта на
гастарската нация, освободена с-
то на Ньойи!

Зл. Върбанова — Шуменъ.

На протестъ!

На 27 ноември тая година ще
бждемъ призовани не за първи, но
дано за последенъ пжтъ да дадемъ
изразъ на нашето възмущение и не-
годувание, породени дълбоко въ
нашитѣ души отъ безчовѣчния, же-
стокъ и неочакванъ ударъ за нашия
народъ — Ньойския договоръ. Да
дадемъ доказателство за оскърбена-
та българска душа, за поруганата и
унижена родна чещъ, за погазенитѣ
скжпи национални идеали!

На 27 XI 1919 г. нашата малка
България, презрѣна и изоставена
почти отъ цѣлъ свѣтъ, бѣ принуде-
на да подпише въ злокобното пред-
градие на Парижъ — Ньойи — до-
говора на мира. Съ това смутената
съвестъ и алчната и крѣвожадна ду-
шоки изпитателя нашия народъ, об-
върза България въ веригитѣ на по-
зора, като откъсна отъ снагата ѝ
живи меса — Македония, Тракия и
Добруджа и я накара да плаща теж-
ки и непосилни военни задѣлжения
и репарации.

Ето вече 13 години изтощена Бѣл-
гария носи съ рѣдкъ стонизъмъ
на плещитѣ си кръста на позора и
несправедливостъта. Ето 13 години
подредъ тя таи въ заклейменитѣ съ
петното на кошуновото свои гърди
умразата, злобата, ненавистъта и от-
мъщението къмъ своитѣ похитите-

ли и работители.

И днесъ българския народъ пре-
живява дни на пълна материална и
морална криза. И въпросътъ е по
кои пжтици и какъ най-безполезно
да се излѣзе отъ тая криза. Безс-
порно, има много вътрешни причи-
ни за нищетата и бедността, въ ко-
ято сме изпаднали, обаче има и
много външни, съ свѣтовно значе-
ние причини, една отъ които сж
репарациитѣ, изплащането на кои-
то е свързано съ нашето нац. сто-
панство, съ нашия полит. животъ и
съ нашия миренъ и културенъ на-
предѣкъ. Ето защо съ пълно право
Италия на Мусолини първа дигна
лозунга за унищожение на противо-
мирнитѣ договори, изхождайки отъ
мисѣльта, че тѣ сж главната прѣч-
ка за свободното стопанство и про-
мишлено развитие на всѣка нация.
Къмъ Италия се присѣдини Герма-
ния, присѣдиниха се Австрия и
Унгрия.

У насъ, не зная по какви съобра-
жения, Ньойската акция не се из-
нася въ цѣлата страна. Държатъ се
речи само въ нѣкои по-големѣ гра-
дове, а въ селата, въ скупенитѣ кж-
щурки на бедния и отруденъ бѣл-
гарски селянинъ, не става и дума
за това. А тамъ винаги трѣбва да
се говори за Ньойи, за да разбере
нашиятъ събратъ, че причината за

Ат. Стойчев.

Погребалните камбани надъ Ньойи

Тежки и мъчителни години изживява нашия народ. Разсипанъ морално и материално, обезвъренъ и грабенъ отъ всички, заобиколенъ отъ врагове, никой не се интересува за окаяното му положение, никой не се трогва отъ страданията на тоя малък, но храбъръ народъ. Останалъ безъ подкрепа, той тегли и страда, крепенъ отъ вратата за по-добри дни.

Но ето, напоследъкъ блъсна надежда, която дойде да облекчи безмърнитъ му мъки. Това бѣ вестта, която се разнесе по цѣлия свѣтъ, че дойде края на чудовищнитъ репарации и контрибуции, позорътъ, черното петно на нашия вѣкъ.

Репарации и контрибуции!... Не трѣбва да се споменаватъ повече тия две ужасни имена, символъ на човѣшка злоба, мѣст и ненавистъ, символъ на едно ужасно време, което не може повече да съществува!

Преди тринадесетъ години въ Ньойи, предградието на Парижъ, предъ очитъ на всички културни държави, бѣ подписанъ единъ страшенъ „миренъ“ договоръ, плодъ на заслѣпението на победителитъ, на тѣхната неподобна алчностъ. Съ тоя крѣвавъ договоръ, творцитъ на „мира“ откъснаха живи части отъ нашето Отечество, хвърлиха ги въ тежко робство, и вѣнецъ на черното имъ дѣло бѣ налагането на огромни репарации и контрибуции надъ нашия беденъ народъ. Тѣ наложиха своитъ искания, въпрѣки, че знаеха на какви мъки подхвърлятъ героичнитъ синове на тая хубава земя.

Въ стремежа си да дадатъ свобода на своитъ поробени братя, потомцитъ на Крума и Симеона водиха три крѣвави войни, въ които паднаха най-смѣлитъ, най-храбритъ, най-благороднитъ между тѣхъ. Тѣ бѣха цвѣта на нашия народъ, гордостта на родната армия. Тѣ сло-

жиха своя животъ, предъ олтаря на Родината, защото знаеха, че върху тѣхнитъ кости ще се изгради Санъ-Стефанска България.

Но, уви! следъ като българския войнъ изнесе многобройни победи, изкупени съ цената стотици хиляди жертви, следъ като кръстоса на длъжъ и на ширъ Балканскитъ полуостровъ, което бѣ спечелено съ толкова много мъки, страдания и кърви.

И тогава именно дойде Ньойи. Забравяйки историята, забравяйки тоя великъ учител, победителитъ се увлѣкоха отъ своитъ победи и пожелаха да ни обезличатъ отъ лицето на земята.

Но, това положение не можеше да съществува повече. Обеднѣли и изтощени, победенитъ отначало само роптаеха. По-късно тоя глухъ ропотъ се превърна въ страшенъ ревъ, който плашѣше „миротворцитъ“, до като напоследъкъ стана стихия, която се мъчи да повлѣче и Ньойи и Версайлъ и Трианонъ и Санъ-Жарменъ.

Наистина, тая стихия се разраства все повече и повече. Поробенитъ народи се вълнуватъ. Победенитъ нации искатъ равноправие. А победителитъ се гърчатъ, мъчатъ се да спратъ тая мощна стихия — но, напразно!...

Да, напразно! — Напразно, защото никой не е въ състояние да обуздае народа, който иска хлѣбъ и свобода, защото никой не може да се опре на едно отчаяно племе, което носи въ себе си лозунга „свобода или смъртъ“.

И тая стихия доведе края на репарациитъ. Обаче, приближава и тоя на договоритъ. Българи, дерзайте! Скоро ще чуете погребалния звѣнъ надъ Ньойи!

Печатница Д. Тодоровъ

Б. Бяновъ.

Подписването на „мирния“ договоръ

На 27 ноември 1919 г. въ Ньойи предградието на Парижъ, столицата на „свободолюбива“ Франция, се сключи миръ, по силата на който нашето Отечество наново се разкъсваше, пакъ чисто български земи се даваха на съседитъ ни. Ромъния взе отново Южна Добруджа, житницата на България. Сърбия задръжа Македония и Моравско и откъсна нови земи отъ насъ. Гърцитъ задръжаха Южна Македония, а скоро имъ подариха и Западна Тракия, бѣлия дробъ на държавата ни. Но нека припомнимъ обстоятелствата, при които бѣ сключенъ тоя миръ. Нека всѣки българинъ ги помни и знае, а следъ това да има въра въ победителитъ и въ създаденитъ отъ тѣхъ учреждения (О. Н. и др.), хвърлящи прахъ въ очитъ на победенитъ и онеправдани народи. А единъ отъ най-онеправданитъ е и нашиятъ, българскитъ народъ.

Презъ месецъ юлий, 1919 г. нашата делегация пристига въ Парижъ, съ автомобили, придружени съ полицаи, делегатитъ биватъ отведени въ Мадридския замъкъ. Следъ влизането имъ желѣзнитъ врати били заключени, а отъ вѣнъ останали да пазятъ стражари. Целта е била да се отнеме възможността за сношение съ вѣншния свѣтъ, като едновременно съ това се унижатъ колкото се може повече. При това парижкия печатъ се отнася къмъ делегатитъ и България извънредно враждебно. Започватъ да се печататъ всевъзможни измислици за нѣкакви „звѣрства“, като по тоя начинъ да бждемъ смѣтнати за варвари и колкото се може по-тажко наказани. Само вестницитъ „Енформационъ“ и „Л'Аксионъ франсезъ“ се застъпватъ за насъ. А въ това време затворътъ на нашитъ делегати продължавалъ. Никакъвъ достъпъ до тѣхъ

не билъ позволенъ. Покойниятъ българолюбецъ Баучеръ напразно се е мъчилъ да се срещне съ тѣхъ. Само професионалниятъ шпионинъ Коста Тодоровъ (тогава на служба у френцитъ) ималъ достъпъ до тѣхъ. Понѣкога ги извеждали на разходка, но винаги придружени отъ детективи. Въ това време разрешаването на нашитъ въпроси вървѣло твърде бавно. Причината била американската делегация, която взела наша страна. Тя искала да предложи следнитъ граници:

Южна Добруджа (безъ Силистра) да се върне на България. България ще вземе източна Тракия до линията Мидия — Еносъ (сп. Лондонския договоръ). Бѣломорския брѣгъ отъ Еносъ до устието на Струма да бжде български. Следъ това границата обикаля Солунъ, като Воденъ и Енидже-Вардаръ оставатъ въ България и стига до пл. Грамосъ. Оттамъ границата се почти слива съ границитъ между грѣцка и сръбска Македония и Албания, а на северо-западъ почти се спазва Санъ-Стефанската граница, като половината отъ спорната зона ставала сръбска. Но тъй като това тогава е било невъзможно, американцитъ се застъпватъ България да запази Зап. Тракия, да ѝ се върне частъ отъ Южна Добруджа и да се отхвърлятъ сръбскитъ искания за Видинъ, Кула, Бѣлоградчикъ, Цариградъ, Трънъ, Босилеградъ, Кюстендилъ, Струмица и Петричъ. Нѣкои отъ нейнитъ искания били уважени, а други — не. По въпроса за Западна Тракия американцитъ се показали неотстъпчиви. За да имъ повлияе, а въ това време и на общественото мнение, подкупениятъ отъ сърби, гърци и др. печатъ наново заговорилъ за български „звѣрства“. А въ сѣщото време нашата делегация била арестувана въ Мадридския замъкъ,

Ал. Асеновъ В. М. Г.

Подъ сръбско иго

(Спомени отъ детинството ми).

II.
Слънцето залѣзе задъ рѣтлинитъ надъ Росомачкия ридъ. Единъ по единъ овчаритъ слѣзоха отъ планината и се прибраха въ селото съ стадата си. Всичко лека-полека утихна отъ страхъ предъ пандуритъ-убийци. Кафенета, дюкянитъ, воденицитъ бѣха затворени. Никаква жива душа не смѣеше да излѣзе по улицитъ. Вратницитъ бѣха здраво подпърнати съ по нѣколко дървета... Като, че бѣ дошла чума да мори мирнитъ селяни, та никой не се показваше навънъ... Само предъ общината се развѣшаваше сръбското знаме, подъ което мъждукаше фенеръ за да осветява портрета на кралъ Александра. Осемнадесетъ-двадесетъ часовая пандури, въоръжени до зъби, пазѣха своя любимъ кралъ, да не би бабитъ да излѣзатъ съ кобилицитъ да го завоюватъ...

Небето се покри съ хиляди брилянти звездици. Луната се показва тоя пжтъ по-кървава, по-смутена... Тихия зефиръ, идещъ откъмъ свободна България, носѣше милувки и надежди на тия нещастници. Листата на дърветата леко шумолѣха, като че ли си шушнѣха нѣщо. Зловещия гласъ на кукумявката се носѣше изъ тишината, внушавайки страхъ и трепетъ.

Пандуритъ обиколиха мегдана нѣколко пжти, пошушнаха си нѣщо, скръгнаха съ зъби, па завиха изъ уличката къмъ горната махала да пляксоватъ...

Въ това време нѣколко души спотаено излѣзоха отъ една колибка до Росомачката рѣка, що пресича сѣщото село, и се отправиха къмъ общината. Тѣ бѣха на брой около десетина. Погледитъ имъ се втренчаха въ тъмнината. При всѣки малък шумъ спираха и дълбоко се вслушваха. Здравъ пристегнатитъ патрондаши имъ придаваха по-войнственъ видъ.

Ржцетъ здраво стискаха зареденитъ пушки. Нѣкои бѣха препасани съ бомби... Какво искаха да правятъ сега, дали пандуритъ да убиятъ или да освободятъ тоя край?... Ето, че тѣ се приближиха до Панчовия дюкянъ, погледнаха наоколо и тутакси, наредени единъ задъ другъ, закрачиха предпазливо.

— Чакай, дай го на мене, тоя сръбски думбазинъ, азъ ще му намѣря мѣстото — пошушна тихичко бае Иванъ Мечкаря, като взе здраво портрета на кралъ Александра подъ мишницата си. Той като че ли не бѣше доволенъ. Збѣтитъ му скръгнаха отъ ядъ, а лицето му се мръщеше. Нему се искаше да си опита силитъ съ тия адски мъчителни. Сърцето все по-усилено биеше на тоя здравъ българинъ. Той изпитваше самъ мъката на своитъ заробени братя. Не малко пжти тоя юнакъ достойно ебранилъ, заедно съ своитъ другари, дѣлото и честта на своя народъ. Другаритъ му разбираха неговото желание за мѣстъ, но не знаеха кжде сж се скрили тия поганци... Трѣбваше сега да се свѣрши всичко, защото всѣко бавене се отразяваше на дѣлото... Но за съжаление „освободителитъ“ ги нѣмаше никакви. Скоро се спусна малката дружина по течението на рѣката, мина изъ сливницитъ и отиде въ другитъ села, Каменица и Сѣнокося, да чисти шумадийскитъ скакалци.

Тѣмко бѣше всичко задрѣмало, ето че на вратата надъдо Тодоринъ се затропа. Кучето залая. Чуването се усиливаше, а никой не отваряше.

— Йотвори порти — тако иде у ваша кука добаръ сърбинъ — каза единъ изъ между пандуритъ. Но вратата пакъ не се отваряше. Тогава, двама-трима се закатериха по стената и се прехвърлиха въ двора. После зачукаха по прозорцитъ на кж-

щата.

— Йотвори, причамъ ти — или овда че пуцне бомба у кука ти — изрева наредника (началника) имъ.

Дѣдо Тодоринъ бѣше чулъ, но се таеше. Но когато проклетитъ почнаха да чупятъ прозорцитъ и вратитъ, тогава стана полекичка и каза на чадата си да отидатъ презъ задния входъ въ плѣвника. Дѣдо Тодоринъ запади, лампата, прекръсти се нѣколко пжти, обърна се да види дали сж излѣзли всички и отвори...

— Оти вамо не отваряшъ? — изкрѣщѣ началника, като удари една плѣсница на бедния старецъ.

— Ами дакле (кжде) е стара? — Нека приде вамо да видимо що е неинъ Богъ...

Дѣдо Тодоринъ ги помоли да не я вика, защото ще се изплаши, като протѣгаше ржце за милостъ.

— Не пружи рука. Са че те претепамъ — изрева единъ мустакатъ сърбинъ, насочвайки пистолета къмъ изплашения старецъ. После по заповѣдъ той отиде въ плѣвника и доведе бабата, за да имъ сготви пиле и изпържи яйца. Сложиха софрата. Глутницата лапаше топлата готѣба, хвърляйки крѣвнишки погледи къмъ невинитъ хорица. Следъ вечерта обърнаха последното буре вино на дѣдо Тодоринъ, поизтегнаха се, поразпитаха — кжде има хубави моми, много пари и т. н. Единъ по единъ лѣгаша по пода, по леглата, по софрата, за да упазятъ държавата на кралъ отъ бугаршитъ...

Ранобудния Слънчо пакъ се показва надъ хоризонта и поздравя смѣлитъ завоеватели, които презъ миналия день избиха толкова невинни хора отъ тоя край. Много сълзи се пролѣха, много мъки и страдания прекараха клетитъ презъ първата робска нощъ. Мнозина още не бѣха се завърнали, за да не попаднатъ въ лапитъ на тия вълци...

Нѣмаше 8 часа, когато селото се разтресе отъ чести истрели. Изплашенитъ пандури тичаха като луди и се трупаха предъ общината, като поглеждаха подозрително случайнитъ минавачи. Следъ половинъ часъ

около 200 души конни и пеши войници се спрѣха на мегдана предъ общината за да се увѣрятъ, че действително портрета на кралъ го нѣмаше...

Забиха величествено барабани, оповестявайки новината, че всѣки селянинъ трѣбва доброволно да си предаде оръжжето, иначе ще бжде разстрелянъ. Така обраха всичко, дори до последния ножъ. Мегдана се изпълни отъ хора, които предаваха всичко.

Мнозина бѣха разпитани за изчезналия портретъ, но никой не знаеше нищо. Тогава позеленѣлитъ отъ ядъ пандури съ камшици и пушки се навърлиха яростно върху публиката. Камшицитъ немилостиво се овиваха около измженитъ отъ бой тѣла, прикладитъ сновѣха здраво, а менгеметата притискаха ржце, крака, глави. Това бѣше сжщински адъ, това бѣше най-голѣмото престѣпление на нашитъ „братя“ сърби. Кървитъ, що се пролѣха, не задоволиха тия звѣрове. Ами си позволиха юдейски сръдства върху бедното население останало въ предѣлитъ на „Велика Сърбия“. Така мина денътъ въ изтезания и плачове. Така бѣха отведени не по-малко отъ стотина души, да гниятъ изъ затворитъ на Шумадийска Сърбия; така се свѣрши и угасна свободата на българската зема.

И така драги читатели, тежко е робството. Само тоя, който е билъ подъ него, само той знае да цени своя народъ, своя майчинъ езикъ. Но ако има днесъ които тѣпчатъ тая свобода, то ние младитъ ентузиастични българи, нека достойно да понесемъ знамето, нека се притечемъ на помощъ на ония, останали далече задъ несправедливитъ Ньойски граници, въ Тракия, Македония, Добруджа и Западнитъ покрайнини. Нека вече да се проникнемъ дълбоко отъ тежкитъ охкания на тия роби. Нека най-после да дигнемъ високо гласъ на протестъ и кажеме: че България иска ревизията на мирнитъ договори, и тѣ трѣбва да се ревизиратъ!

(Следва)

Подписването на „мирния“ договор

Продължение от II страница

без да може да възрази нщо. Веднъж повикана пред конференцията тя е съобщила, че въ него моментът населенето на Западна Тракия възлиза на 140,000 българи християни, 120,000 българи мохамедани (помаци), всичко 260,000 души, 197,000 турци и 70,000 гърци, кучовласи и българи патриаршиски. На тези факти, както и на искането й за плебесцитъ въ всички спорни области не се обърнало внимание.

При това интересът на американците към балканските въпроси започва да намалява. Споретът за Велики океанъ и исканията на Япония привличат вниманието имъ. А въ това време победителитъ се разпореждали както си искатъ съ Европа. Униженията на победенитъ били голъми. Веднъж Клеманс казалъ иронично на нашитъ делегати: „Какво нщо е това България: монархия, царство или република?“

На 27 ноември 1919 г., денътъ на славнитъ български победи надъ Сърбия, българскитъ делегати били повикани да подпишатъ приготвения „договоръ“. И така следъ 14 месечно бавене, презъ което победителитъ успѣха да си осигурятъ всичко онова, което искаха, „договорътъ“ бѣше подписанъ. Отъ България се отнемаха Царибродско, Босилеградско, Струмишко и нѣколко села въ Видинско — всичко 3 града и 161 села и 2400 кв. м. пространство. Гърция вземаше Зап. Тракия съ едно пространство отъ 6,300 кв. клм. Но трѣбва да забележа, че нашитъ сѣседни били споразумѣли за разкъсването на България на три области: една започваща отъ Неврокопъ и стигаща до носъ Емине и

Черно море — подъ протектората на Гърция; втора — отъ Емине до Видинъ подъ ромънски и останалата частъ съ центъръ София — подъ сръбски. Само намѣсата на американците е осуетила намѣрението имъ. Това е изнесено въ споменитъ на г. Лансингъ, пръвъ делегатъ на С. Щ. при сключването на мирнитъ договори.

Съ Ньойския миръ България се задължаваше да унищожи или предаде всички военни материали, да премахне наборната система. Позволяваха само 20,000 доброволци за войската, 10,000 за жандармерията и 3,000 за погранична стража. За изпълнението на договора се учредяваше една военно-надзорна много члѣнна комисиия. България бѣ задължена да предеде на Сърбия, Ромъния и Гърция всички провинили се държавни служители. Тя трѣбваше да плати 2 милиарда и 250 милиона зл. фр., да плаща всички разходи на голѣмитъ и скъпи сѣглашенски комисиии и окупационни войски, да даде 70,000 глави едъръ добитъкъ 50,000 тона жглища и пр. и пр. задължения и унижения, чрезъ които победителитъ искаха да съсипятъ окончателно страната.

И сега, когато се навършватъ 13 години отъ този „договоръ“, светостта и ненарушимостта на когото е отречена отъ всички, когато неговото премахване е въпросъ на време, ние имаме правото и дългътъ да издигнемъ своя гласъ на протестъ и извикане:

Долу насилническия Ньойски договоръ!

Да живѣе обединена България!

Б. Бяновъ.

Нашиятъ езикъ

(произходъ, влияние)

Повече отъ хиляда години съществуватъ български книжовенъ езикъ и българска книга. Намъ, потомците на ония славни българи, които първи отъ всички славяни сложиха основи на своя и общославянския напредѣкъ, се налага дългъ да го познаваме, за да го ценимъ. Не трѣбва никога да се забравя, че той е най-голѣмото наше съкровище, нашата най-голѣма ценностъ. Запознаването съ него обаче представя и чисто наученъ интересъ, защото той е запазенъ въ най-ста-

ритъ славянски-българскитъ паметници. Безъ старобългар. паметници славянското езикознание не би направило този голѣмъ напредѣкъ, както и сравнителното езикознание, играещо тъй голѣма роля днесъ. Но нека разгледаме най-първо неговия произходъ и влияние.

Нашиятъ народъ, като е известно, се образува отъ славяни и турани-българи. Последнитъ се претопиха срѣдъ слав. море, като оставиха само името си и своята държавна уредба. Сжщото става и съ

езицитъ. Първобългарскиятъ изчезна въ славянския като остави само нѣколко думи (напр. бисеръ, кумиръ, капище и др.), както и наставката чии — (шаръчии — живописецъ, кѣнигачии — книжовникъ и др.) Така се създаде старобългарския езикъ.

За произхода на този езикъ доста време е имало несъгласия между ученицитъ. Въ зависимостъ отъ паметницитъ, съ които сж разполагали, тѣ сж му прикачили едно или друго име. Така чехътъ Добровски, бащата на славистиката, го счита за старосръбски, защото е ималъ възможностъ да проучи само паметници отъ сръбска редакция. По-после, следъ като се запозналъ отчасти и съ български паметници, го нареклъ сръбско-българско-македонски езикъ, защото не е познавалъ добре различията между български и сръбски езици. Словенецътъ Копитаръ е мислилъ, че езикътъ на св. Кирилъ и Методи е старословенски, панонски, защото произлизалъ отъ Панония, населена въ миналото и сега съ словенци. Неговиятъ извѣстенъ сънародникъ Миклошичъ затвърди това име. Други учени, като Брунтманъ, Лескинъ, И. Шмидтъ, Гайтлеръ, Х. Хиртъ и др. го наричатъ старобългарски езикъ. Днесъ всички съвестни учени сж съгласни съ последното.

Началото на говоримия български езикъ започва, когато българ. славяни се отдѣлятъ отъ другитъ такива. Преди това нашиятъ езикъ е билъ само наречие отъ общославянския. Главната особеностъ на това наречие билъ изговорътъ на славянскитъ *tj* и *dj* като *щ* и *жд* (свѣтѣя — свѣща и меѣя — межда). Това става най-късно когато нашитъ прадѣди заѣмали пространството между Карпатитъ и Срѣдиземно море. И днесъ въ румънски и маджарски езици се среща този български признакъ (напр. мацоха — мащеца, пеща — у маджаритъ). Тѣй като заселването на Б-ския п-овъ съ българ. славяни започва въ IV в. то, споредъ проф. Б. Цоневъ, можемъ да бждемъ сигурни, е поне 200—300 години преди това славянобългаритъ ще сж били вече обособени като отдѣлно славянско племе. Значи говоримия български езикъ сж-ществува не по-малко отъ 1900—2000 год.

Чрезъ сравнителното езикознание се откриватъ и сѣседитъ на нашия народъ въ миналото. Тѣ сж били словаци, поляци, руси, словенци и хървати, а съ сърби ставатъ сѣседни отсамъ Дунава, следъ като въ VII с. сърбитъ се заселватъ между тѣхъ и хървати и словенци.

Днесъ между български и сръбски езици има доста прилики, но тѣ сж отъ по-нови времена, докато съ руси, словаци, поляци сж много стори.

Споредъ житието на св. Кирилъ българската азбука била съставена въ 855 год. Но по липса на точни сведения за начало на българското писмо, а следователно и на книжовния ни езикъ, се приема годината на нашето покрѣстване — 865. Но много преди това нашитъ прадѣди сж си служили съ грѣцката азбука.

Българскиятъ езикъ, както знаемъ, премина и у други славяни. Тамъ, подъ влияние на мѣстнитъ условия, се получаватъ т. н. редакции. Още въ IX в. братята Кирилъ и Методи занасятъ българ. глаголически черковни книги въ Моравия. Тамъ се получава моравска редакция на черковнитъ книги. За нея сждимъ по 2 откъслека, запазени единиятъ въ Прага, а другиятъ — въ Киевъ. Моравцитъ сж замѣнили нашитъ звукове *щ* и *жд* съ *з* и *ц*, нщо свойствено на тѣхния езикъ.

Следъ моравцитъ и словинцитъ приематъ българската книга направо съ двамата братя, които въ 868 г. връщайки се отъ Римъ, се отбиватъ при тѣхния князь Коцела. Оттогава е останалъ само единъ паметникъ, съ латински букви. Тамъ *ж* се замѣня съ *о* и *у*, а *жд* и *щ* — съ *и* и *г*. Тѣзи сж особеноститъ на словинската редакция.

Скоро нашитъ глаголически книги преминаватъ у хърватитъ. Постепенно говоримиятъ езикъ измѣства българския, но въпреки това глаголическата азбука и до днесъ се употребява въ хърватскитъ черкви, главно по островитъ.

Следъ стотина години руси и сърби възприематъ нашата писменностъ, но вече съ кирилица, която измѣстила станало вече неудобна глаголица. У тѣхъ старобългарскиятъ езикъ получи голѣмо разпространение. Ржкописитъ отъ руска и сръбска редакции сж нѣколко пжти повече отъ чисто българскитъ. Руската редакция на старобългарскитъ езикъ — църковнославянскиятъ се употребява и до днесъ въ църквитъ на българи, руси и сърби. Оттогава сж останали много български думи въ руския езикъ.

Българскиятъ езикъ въ Сърбия се употребявалъ, въ неговата сръбска редакция, до XVII в. Презъ XVIII в. въ Балк. п-въ нахлули руски черковни книги. Тогава черковнославянския измѣства първия и завладява цѣлата книжнина. По това време и нашиятъ езикъ се развиваше подъ сжщото влияние и се постига едно приближаване на книжовнитъ

Георги Никовъ — Пловдивъ.

Денка

Подраниха тая пролѣтъ теменугитъ. Синѣятъ се въ Бѣлевата горичка. Подъ бодливитъ храсти подаватъ малкитъ си главици. Въ въздуха се лѣе само тѣхниятъ ароматъ.

Бедниятъ Видолъ и тая пролѣтъ пръвъ подрани въ Бѣлевата кория. Пръвъ докара бѣлитъ овчици. Пръвъ се любоваше на теменужкитъ. Звънкаха въ чудна хармония клопотаритъ. Видоловото сърдце се свиваше отъ радостъ. Въ тоя хубавъ день доведе стадото си да напасе пролѣтната зелена тревица. Не можеше да се нарадва! Извади свирка. Потеклоха игривитъ звуци. Увлѣче се. Бързо, игриво. Скоро затихна и пакъ поднови. Сякашъ изливаше сега душата си. Бавна и тиха мелодия Сливаше се съ тази на стадото. Не се отиѣсти вече отъ мѣстото си.

Въ какво ли се унисаше тоя беденъ момѣкъ? Нѣмаше никакъвъ близенъ човѣкъ. Самъ самотникъ, Левентъ, строенъ. Съ хубави сини очи. Сега втречени — готови да заплачатъ сякашъ. Руситъ му кждрици всѣкога се подаваха подъ калпака. Пъргавъ, като вихрушка. Но сега неподвиженъ отъ мѣстото си. Прекарваше днитъ въ полето и кориятъ. Пасѣше Пастоловитъ овце. Чуждъ му бѣше животътъ въ село.

Изведнажъ свирката престана. Видолъ остана неподвиженъ. Нщо мж-

чеше душата му. Нейниятъ образъ Денка! Младеновата дъщеря. Сияй въ ума му. . . Стройната Денка. Съ чернитъ и искрещи, като вжгленъ очи. И буйна, черна, като смола коса. Въ ушитъ му звѣнти нейниятъ гласъ. Сладъкъ. И крехкиятъ й смѣхъ. Кѣвѣта по жилитъ му спираше. Забрави стадото.

Видъ я за пръвъ пжтъ миналата пролѣтъ. Пушаше кукурузъ следъ оралото. Той минаваше съ стадото си и свирѣше безгрижно. Отъ тогава той я обикна. Стана нщо чудно съ него. За пръвъ пжтъ това сърдце, недокосвано отъ подобно чувство, се обхвана отъ силна любовъ. Но имаше нщо по-чудновато. Денка, богаташката щерка, отъ тоя день почувствува сжщото. Макаръ той е беденъ овчаръ. Мамѣше я неговата стройностъ, красотата и свирка. . .

Заговориха първомъ при рѣката единъ день. Бѣха сами. Той отиде при рѣката. Тя, щомъ го видѣла, изтичала скришомъ отъ ливадата. Даде му цвѣте. Видоловото сърдце щѣше да изпръхне. . . Денка! Нима и тя го обича? Не вѣрваше. Мислѣше сънь е. . .

Виждаха се само нощемъ. Затова никой отъ село не знаеше за любовта имъ. На тлѣки и седѣнки не се срѣщаха. Посрѣдъ нощъ, когато всичко заспи, той остави стадото въ

кошарата. Мине като сѣнка по тихитъ селски улици. Въ това време Денка го чака при плета. И дълго си шепнатъ. За щастие. . . Не имъ се раздѣля. Луната ги поглежда иззадъ облацитъ. И пакъ се скрива. Оставя ги сами. Не иска да ги смущава. . .

— Стига сте тровили момичето. Когото обича, него ще вземе. . . Младостта е веднажка въ живота! Кжде е сега да се върне?! — защищаваше баба Цена, единъ день Денка. — За моята кжца, не е този голтакъ, азъ ѣ казвамъ. Съ половинъ царвулъ ходи, него ще вземе, та него! . . . Не позволявамъ, та що ще да става! — настояваше Младенъ.

Денка извърна очи. Като остри стрели се забиха тежкитъ таткови й думи. Очитъ лѣснаха. Заплака. Излѣзе навънъ.

Цѣлото семейство се противѣше на тая любовъ. Само старата, но съ младежко сърдце, баба Цена я подкрепяше. Нима и тя не взе беденъ? Ама на — пакъ спечелиха най-много въ село. А дружката ѣ взе богатъ. Той се пропи и изгубиха. Настанаха черни дни въ кжщата на Младена. Изгуби се радостта.

Вечерниятъ вѣтрѣцъ полкушва клонитъ на стария орѣхъ всрѣдъ лозята. Долитатъ далечнитъ звуци на стада. Видолъ надскочи тичешкомъ вадата и спрѣ. Наоколо тихо. Само щурчето не спираше вечерния си репертоаръ. Листата на вишнитъ, орѣ-

хитъ и лозитъ шумѣха. Нѣкаква неразбрана пѣсенъ.

Видолъ загледа въ затулената пжтека презъ лозята. Тъмна и потайна пжтека подъ клонитъ на вѣковни орѣхи. Бѣше безпокоенъ и предпазливъ.

Нщо шумна въ страни. Денка. . . Той се спусна. Тя се затича къмъ него. Очитъ свѣтнаха. . .

— Видоле. . .

— Денке. . .

Лицето ѣ посърнало. Едва диша. — Щѣхъ да мина отъ тука, както ти казахъ. . .

Разтрепери се и се озърна.

— Но азъ съмъ при тебе защо. . . Тя се отпусна. Той я притисна къмъ себе си. Денка го погледна въ очи. Успокои се малко.

— Минавахъ край бахчата на вуйчо. Видѣ ме и разбра сякашъ. . . Кривнахъ по другия пжтъ. Затова ида отъ другадъ.

Гърдитъ ѣ дълбоко вдишваха. Двамата се вцепениха на мѣсто. Чуха стжпки. Отсреща вуйчо и. . . Затича се.

— А-а, при неспокоеника, а? — крѣсна. Като хала Видолъ я грабна и литна презъ вадата. Шумна въ гората и не ги видѣ повече. Огледа се вуйчото. Кжде да ги гони? . . .

Отдавна решиха: тя да избѣга съ него. . .

Вечерникътъ донесе далечнитъ звуци на стадата. Луната подаде червенъ грѣбъ задъ ридъ. Щурецътъ продължаваше.

Разработени въпроси
литература

Г. Маневъ — В. М. Г.

Действието въ „Макбетъ“
и „Хамлетъ“.

Отличителна черта на Шекспировата драма е, че въ нея действието се развива и движи изключително от характерните особености на главния герой.

Това особено ясно изпъква при сравняването на двете негови драми „Макбетъ“ и „Хамлетъ“.

Действието у „Макбетъ“ се развива бързо, създържаща се скорост, като че ли от механизма на времето сж извадени всички спирачки, всички задръжки и ние виждаме само бързото въртене на неговите гигантски колела.

Това се дължи на характера на Макбета. Той е преди всичко човекът на действието. За него много по-трудно е да състави планъ на работата си, да предвиди и прецени последствията ѝ, отколкото да я извърши.

Затова въ началото на драмата, когато у него се развива силна душевна борба, борба между неговото властолюбие и будната му още съвест, когато е да вземе едно определено решение, действието въ драмата се движи сравнително бавно. Но решил се веднаж, той напръга всичките си душевни и физически сили да изпълни своята замисъл.

Тогава за него „първенецът на мисълта му“, става първенец и на ржката му. Следъ следва една следъ друга сж кинематографическа бързина... И ние разбираме умо-

рата, която изпитва Макбетъ въ края на драмата, и неговото желание да свърши съ всичко.

Въ „Макбетъ“, Шекспиръ ни е далъ образецъ на стегната, стройна драма

Тъкмо обратното виждаме въ „Хамлетъ“. Въ началото на драмата, действието, като че се засилва: разкритието, което прави сжнката на Хамлетъ, неговото решение да полети, съ крилата на мечтата? за любовъ, за да извърши отмъщението, създаватъ у зрителя (четеца) впечатление за бързо, напрегнато действие... Но това е само моментен поривъ у Хамлета... Разочарованието, въ което го хвърля вестта за смъртта на любимия баща, твърде бързия бракъ на майка му и незаконното заграбване на престола от неговия чичо, подтиква душата на нжния, впечатлителенъ Хамлетъ. Това чувство, засилено и отъ узнаването истината за подлото убийство на своя баща, убива у него желанието за дейност. Да действа бодро може само онзи, който цени обича живота и благата свързани съ него.

Хамлетъ, възторжениятъ идеалистъ, за когото небото е „прекрасенъ балдахинъ“, човекътъ „укра-са на Вселенната“, подъ влияние на постигнатите го нещастия изпада въ мрачната бездна на отчаянието.

Неговата обобщаваща мисълъ прехвърля пороците на отделните хора въ върху цфлото съвременно нему общество

— Каква полза, ако се унищожи единъ злодей, като Клавдий, когато земята, като запустяла градина съ бурени изобилствува съ подобни злодеи?

Неговата чувствителна, нжна душа се възмущава отъ грубата разправа, неговата силна нравствена съвест се бунтува противъ кървавото отмъщение.

Всички тѣзи причини омотаватъ Хамлета, той изпада въ „магьосанъ“ кръгъ, отъ който не може да намърши изходъ. Отъ тамъ и бавността на действието въ драмата

П о щ а

Ал. Г. — София. Фейлитона закъснѣ. Остава за следния брой.

А. ва — Бургасъ. Молимъ изпратете ни сведения за дружествения животъ въ града ви.

Търново — изпълнете обещание то си за редовно отчитане

Новини и съобщения

Уредничесвото на вестника моли за последенъ път настоятелитъ да се отчетатъ за 16 и 17 бр. На ненаправилитъ това до 10 декември, следния брой нѣма да имъ бжде изпратенъ. Ние вѣрваме, че всички настоятели ще се провикнатъ отъ мисълта, че безъ редовността при отчитането вестника се поставя въ много трудно положение, което не може да продължава за дълго.

Оркестъра на В. М. Г. възна-мѣрява да отиде и даде концерти презъ пролѣтътъ въ Цариградъ и Ангора.

В. М. Г. презъ пролѣтътъ ще уреди екскурзия до Егепетъ, одобрена отъ министерството.

По технически причини подписника „Погледъ въ микрокосмоса“ остава за идущия брой.

На 9 XI 1932 г. музикалното д-во „Еми. Маноловъ“ при мѣстната Деа Гимназия, има първо редовно съ-брание, въ което се избра настоя-телство въ следния съставъ:

Ржководителъ Ал. Кръстевъ, пред-седателка Зафирова Веса VI а, под-председателка Кърджиева Лили VI а, секретарка Ялжмова Цвѣтан-ка VI б, касиерка Антонова Божан-ка VI а, домакинъ Христова Надя VI б. Пожелаваме успѣхъ и благо-творна дейност на дружеството.

Ялжмова Цвѣтана VI пк.

ОТЧЕТЕТЕ СЕ!

ДРУЖЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ

На 28 X 1932 г. Д. Г. Литературната секция при дружество „Подържане изкуствата“ има първото си общо събрание при следния дневенъ редъ:

1) Приемане разходитъ, направени презъ ваканцията.

2) Избиране ново настоятелство.

3) Опредѣляне предстоящата дей-ност на дружеството.

4) Предаване архивата, касата и печата на новото настоятелство.

Направенитъ разходи презъ ва-канцията бѣха приети, възлизали на 2800 лв., отпуснати на родитело-учителския комитетъ за лѣтнитъ ученически колонии и разпредѣлена между бедни ученички членки. Бѣше избрано и ново настоятелство въ следния съставъ: председателка Константина Мара VI а р., под-председателка Иванова Тодорка IV б пк.; секретарка Томова Иванка VI б пк.; касиерка Кючукова Вѣра VI а р. и библиотекарка Генова VI а р. Отъ миналогодишното настоятелство никой не бѣше пре-избранъ, защото по дружествения уставъ не могатъ да влизатъ въ настоятелството ученички членки отъ VIII кл.

Тази година дружеството ще ра-боти изключително беседи на френ-ски езикъ. Ржководителката по бъл-гарски езикъ се отказа отъ друже-ството, затова реферати и художе-ствени четения не ще се изнесатъ. Рефератитъ ще бждатъ изнесени отъ ученички членки отъ VI, VII и главно отъ VIII кл.

На 12 т. м. стенографното друже-ство има своето второ общо събра-ние. Присѣдствуваха 32 души, отъ които имаше дошли и за други цѣ-

ли и въ последствие изпѣдени отъ събраниято.

Чете се отъ председателя единъ много хубавъ и обемистъ рефератъ.

Следъ това се предложи отъ пред-седателя единъ уставъ за приема-не, който се отхвърли. Последнитъ 3 точки отъ дневния редъ, а именно: бждеща дейност и разни, не се разгледаха напълно, защото време-то бѣ доста напреднало. С. Н.

Шуменъ.

Всички дружества при Ш. М. Г. започнаха своята дейност. Личи голѣмиятъ ентузиазъмъ, съ които за-почва работата.

Въздржкателното дружество „Съз-нание“ изнесе доста сполучливо своя-та агитац. седмица—23 до 30 ноември т. г. За това много допринесе упра-вата на дружеството, съвмѣстно съ своятъ енергиченъ ржководител г. М. Мариновъ. Последниятъ изнесе две беседи предъ трезвото учени-чество на теми: 1) „Стария човѣкъ и трезвостта“, 2) „Новия човѣкъ и трезвостта“

Ю. Т. С. клонъ „Глилка“ на го-дишното си сѣбрание, състояло се на 16 м. м. избра ново настоятел-ство, съ председателъ — ученика Българановъ Любенъ. Клонътъ се губи усилено за XX-й редовенъ и юбилеенъ съборъ, който ще се съ-стои въ града ни презъ м. юлий. Но-вата клонова управа възна-мѣрява да образува при клона „Ски-секция“. Сжщата изработва планъ за мар-кировка на „Шуменското плато“ коя-то е отъ доста голѣмо значение.

В. С. — Шуменъ.

Долу двойкитъ!

Дойде ми на ума, драги ученици, една „велика идея“, а именно: да ви спася отъ получаване на двой-ки, които ни тракатъ нашитъ мили преподаватели. И почнахъ азъ, дра-ги ученици, да се вдѣлбочавамъ въ моята плътка паметъ до като най-после намѣрихъ начинъ, ала какъ, само азъ знамъ.

Сега драги ученици да ви дока-жа че $2=3$.

Очевидно е, че $4-10=9-15$. Сега прибавете по $\frac{25}{4}$

$$4-10+\frac{25}{4}=9-15+\frac{25}{4}$$

но, драги ученици, сега да опростя това уравнение, защото и безъ това доста си чукате главитъ надъ тѣзи

проклети книги, отъ които често нищо не разбираме.

И така горното уравнение е рав-но на $(2-\frac{5}{2})^2=(3-\frac{5}{2})^2$.

Като коренуваме получаваме:

$$2-\frac{5}{2}=3-\frac{5}{2} \text{ отъ кждето}$$

$$2=3$$

Ето резултата на моята велика идея, драги ученици. Покажете на вашитъ преподаватели това доказа-телство и ги помолете вмѣсто 2 да ви пишатъ 3, тъй като матема-тическата имъ стойностъ е една и сжща. И ако тѣ иматъ моя дълбокъ и математически умъ, то азъ вѣр-вамъ, че ще изпълнятъ това наше желание и ще спасятъ на вѣки учени-чеството.

Сте—На—

ОТКРИХЪ МОДЕРНА БРЪСНАРНИЦА
„ЩАСТИЕ“

ул. „Владиславъ“ № 19 (до хлѣбарница „Жална Македония“
Специално намаление за ученици и ученички: врснене — 6 лв.,
бръснене и стрижене — 10 лв. Абонаментъ за 10 бръсненета 50
лв. Подстригване на ученички 7 лв.

Съ почитъ: М. Вартаковъ

Ив. В. Поповъ—„Воененъ шапкаръ“

(ул. „Владиславъ“ № 46)

Изработва отъ най-хубави материали ученически
шапки, беретни, каскети и моряшки
шапки.

ФОТО ЕТЮДЪ

Се премести на ул. „6 Септември № 2 въ новозастроеното зда-ние Безистенъ Одесусъ. И моли всѣки който обича да има худо-жествено изработена снимка нека посети ателието и ще се увери въ хубавата работа. Въ ателието се приематъ и изработватъ фото-любителски снимки съ най-голѣмо внимание.

Съ почитание: ТЕРЗИСТОВЪ.

Въ маг. „Саламандеръ“

(ул. „Владиславъ“ № 46)

Ще намеритъ най-евтени и красиви
обувки за ученици и
ученички.